

Ohcejoga gieldda hálddahunjuolggadus

Gielddaráðđehus 28.11.2022 § 195

Váldostivra 15.12.2022 § 64

Fápmuiboahitin 1.1.2023

Beaiváduvvon 22.5.2025

I oassi Hállddahusa ja doaimea ordnen	6
1. Gieldda stivren	6
1 § Hálldahusnjuolggadusa heiveheapmi	6
2 § Gieldda stivrenvuogádat	6
3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđđehusas	6
4 § Gielddaráđđehusa ságajodiheaddji barggut	6
5 § Gieldda gulahallan	6
2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna	7
6 § Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna	7
7 § Váldostivra	7
8 § Gieldaráđđehus	7
9 § Dárkkistanlávdegoddi	7
10 § Lávdegottit	7
11 § Gieldda fitnodatlágadus	7
12 § Válgadoaibmaorgánát	7
13 § Váikkuhandoaibmaorgánát	7
3. Bargoveahkaorganisašuvdna	7
14 § Bargoveahkaorganisašuvdna	7
15 § Gielddahoavda	8
16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut	8
17 § Doaibmasuorgehoavddat (=hálldahushoavddat)	8
18 § Boađussuorgehoavddat	8
19 § Doaibmaovttadagaid hoavddat	8
20 § Fitnodatlágádusa hoavda	8
4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálldašeapmi	9
21 § Konsearnanjunnošat	9
22 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválldi juohkin	9
23 § Soahpamušaid hálldašeapmi	9
5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválldi juohku	9
24 § Gielddaráđđehusa barggut ja doaibmaválldi.	9
25 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaválldi.	10
26 § Eallinfápmo- ja teknikalaš lávdegotti barggut ja doaibmaválldi	10
27 § Virgehálldašeaddji barggut ja doaibmaválldi	12
28 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaválldi	12
29 § Doaibmaválldi ovddos sirdin	12
30 § Doaibmaválldi mearrida áššegirjji addimis	12
31 § Ássi váldin gielddaráđđehusa giedahallamii	12
32 § Ássi váldin lávdegotti giedahallamii	12
33 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi	12
6. Doaibmaválldi bargoveahkaáššiin	13
34 § Gielddaráđđehusa oppalaš doaibmaválldi bargoveahkaáššiin	13
35 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttin	13
36 § Virgegaskavuoda nuppástuhttin bargogaskavuotan	13

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

37 §	Gelbbolašvuodagaibádusat	13
38 §	Ohcanláhkai almmuheapmi	13
39 §	Bálvalangaskavuhtii váldin	13
40 §	Evttolaš válljenmearrádusa nannen	13
41 §	Virgái váldin go virgái válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmahusa álgima	14
42 §	Vihkedallanvuloš virge- ja bargofriddjavuodát	14
43 §	Eará go vihkkedallanvuloš vergelobit	14
44 §	Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi	14
45 §	Virgehálldašeaddji sirdin nuppu virgegaskavuhtii	14
46 §	Siidodoaimmat	14
47 §	Virgehálldašeaddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi	14
48 §	Virgedoaimmahusas dollen	15
49 §	Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigásažžan	15
50 §	Lupmui bidjan	15
51 §	Bálvalangaskavuoda nohkan	15
52 §	Massán dietnasiid buhtten	15
53 §	Bálkká ruovttoluottabearran	15
7.	Áššegirjehálldahusa ordnen	15
54 §	Gielddaráđđehusa áššegirjehálldahusa barggut	15
55 §	Áššegirjehálldahusa njunuš virgehálldašeaddji / doaibmaolbmo barggut	16
56 §	Lávdegotti / doaibmasuorggi áššegirjehálldahusa barggut	16
7 A	Gielalaš vuoigatvuodát	16
57 §	Ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuogatvuodát gieldda hálldahusas	16
58 §	Gielalaš vuogatvuodát gieldda doaibmamis	17
59 §	Gielalaš vuogatvuodaid ollašuvvama čuovvun ja raporteren	17
II oassi	Ruhtadoallu ja cohcin	18
8.	Ruhtadoallu	18
60 §	Bušehtaárvalus ja ekonomiiplána	18
61 §	Bušehta ollašuhttin	18
62 §	Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun	18
63 §	Bušehtaárvalusa čadnivuotta	18
64 §	Bušehta nuppástusat	18
65 §	Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi	19
66 §	Sihkkuplána dohkkeheapmi	19
67 §	Ruhtadoaimma dikšun	19
68 §	Mávssuin mearrideapmi	19
69 §	Áššegirjiiid addimis bearran mávssut	19
9.	Olgguldas gohcin	19
70 §	Olgguldas ja siskáldas gohcin	19
71 §	Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat	20
72 §	Dárkkistanlávdegotti barggut ja raporteren	20
73 §	Čatnagasvuodaalmmuhusaide laktášeaddji barggut	20
74 §	Rehketdoallodárkkistansearvoša válljen	20
75 §	Rehketdoallodárkkisteaddji barggut	20
76 §	Dárkkistanlávdegotti addin barggut	20
77 §	Rehketdoallodárkkistanmuitalus ja eará raporteren	21

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

10.	Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami	21
78 §	Gielddaráđdehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	21
79 §	Lávdegotti ja stivrra siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	21
80 §	Virgehálddašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami	21
81 §	Siskkáldas dárkkisteami barggut	22
III oassi Stivra		23
11.	Váldostivrra doaibman	23
82 §	Váldostivrra doaibmama ordnedeami	23
83 §	Váldostivrrajoavkku čohkken ja váldostivrrajoavkku namma	23
84 §	Nuppástusat váldostivrrajoavkku čoahkus	23
85 §	Čohkkánortnet	23
12.	Váldostivrra čoahkkimat	24
86 §	Váldostivrra fásta čoahkkin ja elektrovnnalaš čoahkkin	24
87 §	Čoahkkinbovdehus	24
88 §	Evttohuslistá	24
89 §	Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus	24
90 §	Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustahttin gieldda fierbmesiidduin	24
91 §	Joatkkačoahkkin	25
92 §	Várreáirasa bovden	25
93 §	Mieldeorrun čoahkkimis	25
94 §	Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi	25
95 §	Čoahkkima jođiheapmi	25
96 §	Ságajođiheami luohpadeapmi várreságadoallái	25
97 §	Gaskaboddosaš ságadoalli	26
98 §	Easttalašvuohta	26
99 §	Áššiid gieđadallanortnet	26
100 §	Sáhkavuorut	26
101 §	Manjeapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	27
102 §	Evttohusat ja hálesteami loahpaheapmi	27
103 §	Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	27
104 §	Jienasteapmái váldin evttohusat	27
105 §	Jienastanvuohki ja jienastanortnet	27
106 §	Jienasteami bohtosa gávvaheapmi	28
107 §	Doaibmabidjoálga	28
108 §	Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	28
109 §	Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuide	28
13.	Eanetlohkoválga ja gorálaš válga	28
110 §	Válggaide guoski dábálaš mearrádusat	28
111 §	Eanetlohkoválga	28
112 §	Váldostivrra válgalávdegoddi	29
113 §	Evttohuslisttáid ráhkadeapmi	29
114 §	Evttohuslisttáid guođđin ja válgadoaimmahusa nammačuorvun	29
115 §	Evttohuslisttáid dárkkisteapmi ja vuigen	29
116 §	Evttohuslisttáid ovttahttin	29
117 §	Gorálaš válgga doaimmaheapmi	29
118 §	Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi	29

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

14.	Lohkuváldostivraáirasa álgga- ja jearranvuoigatvuohta	30
119 §	Váldostivraáirasiid álgagat	30
120 §	Gielddaráđđehussii čujuhan láhkai gažaldat	30
121 §	Gažahandiibmu	30
IV	Oassi Mearrádusdahkan- ja hálddabusmeannudeapmi	31
15.	Čoahkkinmeannudeapmi	31
122 §	Mearrádusaid heiveheapmi	31
123 §	Doaimaorgánaid mearrádahkanvuogit	31
124 §	Elektronnalaš čoahkkin	31
125 §	Elektrovnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi	31
126 §	Čoahkkináigi ja -báiki	31
127 §	Čoahkkinbovdehus	32
128 §	Elektrovnalaš čoahkkinbovdehus	32
129 §	Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustuhttin gieldda fierbmesiidduin	32
130 §	Joatkačoahkkin	32
131 §	Várrelahtun bovden	32
132 §	Mieldeorrun čoahkkimis	32
133 §	Gielddaráđđehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain	33
134 §	Čoahkkima almmolašvuohta	33
135 §	Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi	33
136 §	Gaskaboddosaš ságadoalli	33
137 §	Čoahkkima jođideapmi ja sáhkavuorut	33
138 §	Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahkes ášši giedahallan	33
139 §	Áššegiedahallit	33
140 §	Ovdanbuktin	34
141 §	Easttalašvuohta	34
142 §	Marjideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	34
143 §	Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi	34
144 §	Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	35
145 §	Jienasteapmái váldin evttohusat	35
146 §	Jienasteapmi ja válga	35
147 §	Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	35
148 §	Mearrádusaid diehtunaddin gieldda lahtuide	36
149 §	Mávssut luohhámušdoaimma dikšumis	36
16.	Eará mearrádusat	36
150 §	Álggavuoigatvuohta	36
151 §	Álgaga giedahallan	37
152 §	Álgaga dahkkái addin diedđut	37
153 §	Bargofápmobálvalusat	37
154 §	Áššegirjjiid vuolláičállin	37
155 §	Duođaštuslaš diehtunaddima vuostáváldin	38

I oassi

Hálddahusa ja doaimma ordnen

1. Gieldda stivren

1 § Hálddahusnuolggadusa heiveheapmi

Ohcejoga gieldda hálddahusa ja doaimma ordnemis sihke mearrádusdahkan- ja čoahkkinmeannudan- vugiin čuovvut dán hálddahusnuolggadusa mearrádusaid, jos lágas ii leat nuppeláhkai mearriduvvon.

2 § Gieldda stivrenvuogádat

Gieldda stivren vuodđuduvvá gieldastrategiijai, ekonomiiaplánii, bušehttii sihke eará váldostivra mearrádusaide.

Váldostivra vástida gieldda doaimmas ja ekonomiijas, geavaha gieldda mearridanválddi ja sirdá doaibmaválddis hálddahusnuolggadusa mearrádusain.

Gielddaráđđehus vástida váldostivra mearrádusaid válmmaštallamis, ollašuhttimis ja lágalašvuoda bearráigeahčus.

Gielddaráđđehus stivre gieldda doaimma, hálddahusa ja ekonomiija. Gielddaráđđehus vástida gieldda doaimma oktiiheiveheamis ja oamasteaddjistivremis sihke gieldda bargoveahkapolitihkas ja fuolaha gieldda siskkáldas gohcimis ja riskkaidhálddašeami ordnemis.

Gielddahoavda stivre gielddaráđđehusa vuložin hálddahusa, ekonomiijadikšuma ja eará doaimma. Gielddahoavda vástida áššiid válmmaštallamis gielddaráđđehusa gieđahallama várás.

3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđđehusas

Gielddaráđđehusa áššemeannudeaddjin lea gielddahoavda. Go gielddahoavda lea eret dahje lea easttalaš, áššemeannudeaddjin doibme guhte lea su sadjásažžan mearriduvvon.

4 § Gielddaráđđehusa ságajođiheaddji barggut

Gielddaráđđehusa ságajođiheaddji

- stivre gieldastrategiija sihke gielddaráđđehusa doaimmaid ollašuhttima gáibidan politihkalaš oktasašbarggu ja ollašuhtta politihkalaš joavkkuiguin dan ságastallama maid áššiid gieđahallan gáibida sihke doallá heivvolaš vuogi mielde oktavuoda gieldda ássiide ja eará čanusjoavkkuide
- vástida gielddahoavdda hoavdasoahpamuša válmmaštallamis ja fuolaha gielddaráđđehusa ja váldostivrra laktimis válmmaštallanprosessii áššáigullelaš láhkai
- vástida das, ahte gielddahoavddaiguin čađahuvvo jahkásaččat ulbmil- ja árvvoštallanságastallamat.

5 § Gieldda gulahallan

Gielddaráđđehus stivre gieldda doibmii guoski gulahallama. Gielddaráđđehus dohkkeha almmolaš rávvagiid gulahallama ja márkanastima prinsihpain sihke nammada gulahallamis vástideaddji virgehálldašeaddjiid.

Doaibmaorgánat láchčet iežaset doibmasuorggis vejolašvuodaid čađačuovgi doaibmamii áššiid válmmaštallamis ja mearrádusdahkamis.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Gielddaráđđehus, lávdegottit, gielddahoavda sihke doaibmasurggiid njunuš virgehálddašeaddjit fuolahit, ahte gieldda ássit ja bálvalusiat geavaheaddjit oččot doarvái dieđuid válmmaštallama vuloš ja almmolaččat mearkkašahhti áššiin ja sáhttet oassálastit ja váikkuhit dáid áššiid válmmaštallamii. Gulahallamis geavahuvvo čielga ja áddehahtti giella ja vuhtii váldojit gieldda iešguđet ássijoavkkuid dárbbut sihke sámi giellalágas čuovvu sámegielat gieldalaččaid vuoigatvuođat.

2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna

6 § Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna

Govvadás gieldda doaibmaorgánaorganisašuvnnas lea hálddahunjuolggadusa čuovusin.

7 § Váldostivra

Váldostivrras leat 15 áirasa. Váldostivrra ságajođiheaddjiid guoski mearrádusat leat 85 §:s.

8 § Gieldaráđđehus

Gieldaráđđehusas leat 7 lahtu, geain váldotivra vállje gieldaráđđehusa ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji. Juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

9 § Dárkkistanlávdegoddi

Dárkkistanlávdegottis leat 3 lahtu, geain váldotivra vállje lávdegotti gieldaráđđehusa ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji. Juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu. Ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji galget leat áirasat. Juohkehaš lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

10 § Lávdegottit

- Čuvgehuslávdegottis leat 7 lahtu.
- Eallinfápmo- ja teknikkalaš lávdegottis leat 7 lahtu.

Váldostivra vállje lávdegottiid lahtuin ságadoalli ja várreságadoalli. Lávdegotti juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

11 § Gieldda fitnodatlágadus

Lasihuvvo dárbbu mield.

12 § Válgadoaibmaorgánát

Guovddášválgalávdegottis, válgalávdegottis ja válgadoaibmagottiin mearriduvvo válgalágas.

13 § Váikkuhandaibmaorgánat

Gielddas lea nuoraidstivra, boarrásiidráđđi ja lápmásiidráđđi, maid čoahkus, ásaheamis ja doaibmanvejolašvuođain mearrida gieldaráđđehus.

3. Bargoveahkaorganisašuvdna

14 § Bargoveahkaorganisašuvdna

Govvadás gieldda bargoveahkaorganisašuvnnas lea hálddahunjuolggadusa čuovusin.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

15 § Gielddahoavda

Gielddahoavda vástida gielddaráđđehusa doaibmasuorggi doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimmaid gielddaráđđehusa vuollásažžan.

Gielddaráđđehus mearrida gielddahoavdda sadjásačča, guhte dikšu gielddahoavdda bargguid go gielddahoavda lea eret dahje easttalaš.

16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut

Gielddaráđđehus mearrida doaibmasurggiid gaskasaš barggojuogus dáinna oasiin go hálldahusnjuolggadusas ii leat áššis mearriduvvon.

17 § Doaibmasuorgehoavddat (=hálldahushoavddat)

Gieldda doaimmat ja bargoveahka juohkásit

- dárkkistanlávdegotti vuollásaš ruhtadoalodárkkisteapmái
- gielddaráđđehusa vuollásaš guovddášhálldahussii
- čuvgehuslávdegotti vuollásaš čuvgehusdoibmii
- eallinfápmo- ja teknikkalaš lávdegotti vuollásaš eallinfápmodoibmii ja teknikkalaš doibmii

Hálldahusossodaga doaibmasuorgehoavda lea gielddahoavda, guhte heiveha oktii sierra doaibmasurggiid doaimma. Čuvgehusdoaimma buresveadjinhoavda, teknikkalaš doaimma giddodathoavda, eallinfápmodoaimma eallinfápmohoavda. Doaibmasuorgehoavda/hálldahushoavda vástida iežas doaibmasuorggi/hálldahusgotti doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma gielddaráđđehusa, gielddahoavdda ja lávdegotti vuollásažžan.

Doaibmasuorgehoavda oassálastá doaibmasurggiid gaskasaš oktasašbargui ja fuolaha bealistis doaibmasuorgerájáid rasttildeaddji dieđujohtimis.

Dárkkistanlávdegoddi vuollásaš doaimmas ii leat doaibmasuorgehoavda/hálldahushoavda.

Gielddaráđđehus mearrida doaibmasuorgehoavdda /hálldahushoavdda sadjásačča, guhte dikšu doaibmasuorgehoavdda/hálldahushoavdda bargguid dallego son lea eret dahje easttalaš.

18 § Boađussuorgehoavddat

Boađussuorgehoavda vástida boađussuorggi doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma gielddaráđđehusa, lávdegotti ja doaibmasuorgehoavdda vuollásažžan.

Áššáiosolaš doaibmasuorgehoavda mearrida boađussuorgehoavdda sadjásačča, guhte dikšu boađussuorgehoavdda bargguid dallego son lea eret dahje.

19 § Doaibmaovttadagaid hoavddat

Doaibmaovttadaga hoavda vástida doaibmaovttadaga doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimmaboađussuorgehoavdda vuollásažžan.

Áššáiosolaš boađussuorgehoavda mearrida doaibmaovttadaga hoavdda sadjásačča, guhte dikšu boađussuorgehoavdda bargguid dallego son lea eret dahje easttalaš.

20 § Fitnodatlágádusa hoavda

Lasihuvvo dárbbu mielde.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálddašeapmi

21 § Konsearnanjunnošat

Gieldda konsearnanjunnošiidda gullet gielddaráđđehus sihke gielddahoavda.

22 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválddi juohkin

Gielddaráđđehus

- ovddasvástádus oamasteaddjipolitihka, oamasteaddjistivrema prinsihpaid ja konsearnarávvaga ovddideamis ja válmmaštallamis váldostivrii
- ovddasvástádus oamasteaddjistivrema ollašuhhtimis ja organisere konsearnajođiheami ja konsearnagohcima
- mearrida konsearnanjunnošiidda gullevaš virgehálddašeaddjiid iešguđe vuolleservoša- ja osolašvuhtaservoša guoski bargujuogu
- addá váldostivrii jahkebeale gaskkaid raportta fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneamis sihke árvvoštallama boahhteáiggi ovdáneamis ja riskkain
- árvvoštallá jahkásaččat oamasteaddjistivrema boaduslašvuoda gieldakonsearna oppalaš ovddu ollašuvvama, riskkaidhálddašeami ja meannudanvugiin dáfus ja dagaha olggobeale olbmui árvvoštallama oktii váldostivrabajis
- giedahallá árvvoštallama bohtosiid ja jurddabohtosiid váldostivra ságajođiheaddjiiguin.
- čuovvu ja árvvoštallá fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneami ja dahká daid vuodul dárbbu mielde evttohusaid gielddaráđđehussii
- addá gieldda ovdaoavila konsearnarávvaga eaktudan áššiin
- ovddasvástida vuolleservošiid stivrraid lahtuid nammadanproseassas
- nammada gieldda evttohasaid vuolleservošiid stivrraide
- nammada fitnodatsearveovddasteaddjiid ja addá sidjiide oamasteaddjistivrema eaktudan doaibmarávvagiid.

Gielddahoavdda bargun lea doibmet konsearnna hoavdan ja aktiivvalaš oamasteaddjistivremiin veahkehit iežas stivrema vuloš fitnodatserviid hálldahussii ja doaimmaide.

23 § Soahpamušaid hálddašeapmi

Gielddaráđđehus ovddasvástida soahpamušaid hálddašeami ja soahpamušgohcima ordnemis, addá dárkilut rávvagiid soahpamušhálddašeamis sihke mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggis vástuolbmuid.

Lávdegoddi mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggi vástuolbmuid.

5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválddi juohku

24 § Gielddaráđđehusa barggut ja doaibmaválddi.

Áššemeannudeaddjin doibme gielddahoavda.

Gielddaráđđehus stivre gieldda doaimma ja vástida gieldalágas mearriduvvon bargguin sihke mearrida čuovvovaš iežas doaibmasuorggi gullevaš áššiin:

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

1. gieldda kássaváriid investerenvuođđojurdagiid dohkkeheapmi
2. loana váldin
3. dearvvasvuođa ja buresveadjima ovddideami koordineren ja stivren
4. eanageavaheami strategalaš ja oppalašplánen
5. mearrida huksenlága 57 § mielde spiehkaseamis
6. eanageavahan- ja huksenlága (171 §:a) čuovvu spiehkastanváldi ja addojuvvon cealkámušat
7. čilgehusa addin váldostivrra mearrádusas go gielddaráđđehus sáhtta leat ovttá oaivilis váldostivrra mearrádusain
8. bargoveaga vahátbuhtadusvásttus mearrideapmi
9. gieldda opmodat-, bargoveahka- ja doaibmariskaid dáhkádusvuođđojurdagiid nannen
10. mearrida huksenlága 57 § mielde spiehkaseamis
11. huksenlága 53 § mielde eanadatbargolohpi gáddesajádatlávaguovllus, oppalašlávaguovllus ja guovllus gos lea fámus huksengiellu (53 § 1 mom 2 - 4 báikki mielde)
12. guovlluideavahanlága 53 § mielde huksengildosa mearrideapmi guvlui, gos sajádatláva gárvvisteapmi dahje nuppástuhttin lea jođus

25 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaváldi.

Áššemeannudeaddjin doibmá buresveadjinhoavda.

Čuvgehuslávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuollásaš doaibmasuorggi ja vástida bálvalusaid buođuslaš ordnemis suoma- ja davvisámegillii nu mo láhka geatnegahtta. Lávdegoddi čuovvu ja árvvoštallá bálvalusaid váikkuhanmuni ja várre ássiide ja geavaheaddjiide vejolašvuođa oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmai.

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorgái gullevaš áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullevaš áššiin:

1. vuođđooahpahuslága mieldásaš ovda- ja vuođđooahpahus
2. vuođđooahpahuslága mieldásaš skuvllalaččaid iđit- ja eahketbeaivedoaibma
3. logahatlága mieldásaš logahatskuvlen ja eará nuppi dási skuvlen
4. friddja čuvgehusbarggus ja dáidaga vuođđooahpahas addojuvvon lágaid mieldásaš skuvlen
5. girjeráđjo- ja diehtobálvlausat, kulturdoaibma, lihkan - ja nuoraiddoaibma
6. árrabajásgeassin
7. ovddidanfidnodoaibman
8. dearvvasvuođa ja buresveadjima ovddideami koordineren ja jođiheapmi

26 § Eallinfápmo- ja tehnikkalaš lávdegotti barggut ja doaibmaváldi

Áššemeannudeaddjin leaba eallinfápmohoavda ja tehnikkalaš doaimma hoavda iežaska doaibmasuorggi áššiin. Áššemeannudeaddjin eanageavahan- ja huksenlágas meroštallon áššiin doaimmá huksendárkkisteaddji, geas lea dain virgeovddasvástádus.

Elinvoima- ja tehnikkalaš lávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuloš doaibmasuorggi ja ovddasvástida bálvalusaid boaduslaš ordnemis. Lávdegoddi čuovvu ja árvvoštallá bálvalusaid váikkuheami ja várre ássiide ja geavaheaddjiide vejolašvuođa oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmái.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorggi gullevaš áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullevaš áššiin:

1. aláhus- ja fitnodatbálvalusat
2. dálanguovlohálddaha bálvalusat, šibitdálkkodanfuolahus sihke dasa laktáseaddji lágaid čuovvu eiseváldi-, lohpe- ja gohcinbarggut (oktasašdoaibmaguovlu Anár gielddain)
3. ovddidanfidnodoaibma ja -bálvalusat
4. rádjeguovlooktasašbargobálvalusat ja oktasašbálvalusaid bálvalusat
5. turismarávven ja guovlomárkanastin
6. ealáhuspolitihkalaš ovdogohcin ja muu eará ealáhusdoaimma doarju doaibma ovtas gielddaráđđehusain
7. bargguiduvvama ovddideaddji oktasašbálvalusat, geatnegahttonbargguiduhttin ja vihkkeallanvuloš bargguiduhttinbálvalus (
8. giddodatdoaibma, huksen, sadjebálvalandoaibma, priváhtageaidnodáhpáhusat
9. sajádatlávvanuppástus ja birra plánen
10. doaibmat eanageavahan - ja huksenlága čuovvu huksenbearráigeahččaneiseváldin
11. doibme huksenlága mielde huksengohcineiseváldin huksenlága 99 § vuodul
12. doibme huksenlága 32 §:n 2 mom. mielde lohpeeiseváldin (buollindorvvolašvuodaplána)
13. huksensadjelohpi huksenlága 43 § 1 mom. mielde
14. huksenlohpi huksenlága 46 § 2 mom. mielde
15. eanadatbargolohpi huksenlága 53 § mielde sajádatlávvguovllus (53 § 1 mom. báiki 1)
16. gaikkodanlohpi huksenlága 56 § mielde
17. unna spiehkasteapmi huksenlobi oktavuodas huksenlága 59 §
18. huksengohcineiseváldi gullá ja dieđiha huksenlobi birra huksenlága 63 §, 64 § ja 65 § mielde
19. huksengohcineiseváldi bivdá dárbbášlaš lohpeohcamušaid cealkámušaid huksenlága 66 § ja 67 § mielde
20. addá mearrádusa lohpeamearrádusain huksenlága 76 § mielde
21. doibme huksenlága 78 § 2 mom. mielde lohpeeiseváldin (álggahanvuoigatvuohta)
22. doibme huksenlága 132 § mielde eiseváldin (čáhcejohtima stivren ja gráven)
23. doibme huksenlága 142 § mielde eiseváldin johtolatgeainnut, gáhtat, toarggat ja gáhttašiljut sihke párkkat ja orodeapmái dárkkuhuvvon olgosajit)
24. doibme guovlluideavahanlága 13 a kapihtala dárkkuhan doaibmaorgánan, mas leat mánga lahtu (Stulčečáziid guoskevaš sierra njuolggadusat)

Eallinfápmo- ja tehnikkalaš lávdegotti doaibmasuorgái gullet

dálanguovloealáhusvirgeoapmahačča barggut dikšojuvvojit Anára ja Ohcejoga guovllus Anára sosiála- ja dearvvasvuodá- lávdegotti birasjuhkosis, mii vuodđuduvvá Anára ja Ohcejoga gaskasaš oktasašdoaibmasoahpamušii.

Teknikkalaš lávdegoddi doaibma eanageavahan- ja huksenlága 13 a logu (Eanačáziid guoski sierra mearrádusat) oaivvildan mánggalahtot doaibmaorgánan.

Gielddaráðdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

27 § Virgehálldašeaddji barggut ja doaibmaváldi

Virgehálldašeaddjiid bargguin ja doaibmasuorggis, jos dain ii leat mearriduvvon omd. virggi vuodđudeami oktavuodas, mearrida doaibmasuorgehoavda dahje doaibmasuorgehoavddat ovttas. Oktii heivehuvvon áššiin mearrádusváldi lea gielddahoavddas.

28 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaváldi

Lasihuvvo dárbbu mielde.

29 § Doaibmaválldi ovddos sirdin

Doaibmaorgána sáhhtá sirdit dasa dán logus mearriduvvon doaibmaválldi ovddos iežas vuloš virgeoapmahažžii. Dat, geasa doaibmaváldi lea sirdojuvvon, ii sáhte šat sirdit doaibmaválldi ovddos.

30 § Doaibmaváldi mearrida áššegirjji addimis

Váldostivra áššegirjjiid guoski diehtobivdagiid čoavdá váldostivrra čállin mearriduvvon virgehálldašeaddji.

Doaibmaorgána sáhhtá iežas mearran viidodagas sirdit áššegirjji addima guoski virgeoapmahačča čoavdinválddis iežas vuloš virgehálldašeaddjai.

31 § Ássi váldin gielddaráðdehusa gieđahallamii

Ášši váldimis gielddaráðdehusa gieđahallamii sáhhtá mearridit gielddaráðdehus, gielddaráðdehusa ságajođiheaddji ja gielddahoavda.

32 § Ássi váldin lávdegotti gieđahallamii

Ášši sáhhtá gieldalága 92 §:a mielde váldit lávdegotti gieđahallamii, jos ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráðdehusa gieđahallamii.

Ášši váldimis lávdegotti gieđahallamii sáhhtá mearridit lávdegotti ja dan ságajođiheaddji lassin lávdegotti áššemeannudeaddji.

33 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi

Gielddaráðdehusa vuloš virgeoapmahaš galgá almmuhit gielddaráðdehussii dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main gielddaráðdehus lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuođa.

Lávdegotti vuloš virgeoapmahaš sihke lávdegotti juogus galgá almmuhit lávdegoddái dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main lávdegoddi lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuođa.

Almmuhusa galgá dahkat njealji beaivvi siste beavdegirjji dárkkisteamis. Jos beavdegirji ii dárkkistuvvo, mearreáigi rehkenastojuvvo beavdegirjji vuolláičállimis.

Almmuhus dahkkojuvvo elektrovnnalaččat gielddaráðdehusa (ja lávdegotti) ságajođiheaddjai ja áššemeannudeaddjai.

Mearrádusat dain áššiin, main ii dárbbas almmuhit, sáhhtá váldinvuoigatvuođa easttekeahhtá ollašuhhtit, jos ovttaskas dáhpašus ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráðdehusa (dahje lávdegotti) gieđahallamii.

6. Doaibmaváldi bargoveahkaáššiin

34 § Gielddaráđđehusa oppalaš doaibmaváldi bargoveahkaáššiin

Jos doaibmaválddis bargoveahkaáššiin ii leat ásahuvvon lágas iige mearriduvvon hálddahunjuolggadusas, doaibmaváldi lea gielddaráđđehusas.

35 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nupástuhttin

Váldostivrra mearrida virggi vuodđudeamis ja heaittiheamis sihke virgenamahusa nupástuhttimis.

36 § Virgegaskavuoda nupástuhttin bargogaskavuohan

Gielddaráđđehus mearrida virgegaskavuoda nupástuhttimis bargogaskavuohan.

37 § Gelbbolašvuodagaibádusat

Gielddahoavdda virggi gelbbolašvuodagaibádusain mearrida váldostivra.

Eará virggiid gelbbolašvuodagaibádusain mearriduvvo go virgi vuodđuduvvo

Jos olmmoš váldo virgegaskavuhtii almmá, ahte doaimma várás lea vuodđuduvvon virgi, gelbbolašvuodagaibádusain mearrida gielddaráđđehus.

38 § Ohcanláhkai almmuheapmi

Virggi dahje virgegaskavuoda almmuha ohcanláhkai virgegaskavuoda váldimis mearrideaddji virgeoapmahaš. go virgegaskavuhtii váldimis mearrideaddji virgeoapmahaš lea váldostivra, virggi dahje virgegaskavuoda almmuha goittotge ohcanláhkai gielddaráđđehus.

39 § Bálvlangaskavuhtii váldin

Váldostivra mearrida gielddahoavdda, buresveadjinjoavda, eallinfápmohoavdda sihke giddodathoavdda válljemis.

Gielddaráđđehus ja lánveggoddit mearridit iežaset vuollásaš virgehálldašeaddjiid ja bargiid válljemis ja eretcealkimis.

Geahččalanáiggi mearrideamis dahje soahpamis ja geahččalanáiggi bistináiggi mearrida dat, gii váldá bálvlangaskavuhtii.

40 § Evttolaš válljenmearrádusa nannen

Evttolaš válljenmearrádusa nanne bálvlangaskavuhtii váldimis mearridan virgeoapmahaš. Váldostivrra evttolaš válljenmearrádusa nanne goittotge gielddaráđđehus. Doaibmaorgána válljema nanne doaibmasuorgehoavda.

Evttolaš válljenmearrádusa fámoheavvama meroštallá mearrádusain bálvlangaskavuhtii váldimis mearridan virgeoapmahaš.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

41 § Virgái váldin go virgái válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmaha álisma

Jos virgái dahje virgegaskavuhtii, mii leamašan ohcanláhka, válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmaha álisma, iige várresadjái leat válljejuvvon giige, de sáhtta virgehálldašeaddji válljet daid virggi dahje virgegaskavuoda ohcan olbmuid joavkkus, geat almmuhit, ahte ohcamuš lea ain fámus.

42 § Vihkedallanvuloš virge- ja bargofriddjavuodát

Gielddaráđdehus mearrida gielddaráđdehusa ja lávdegotti áššemeannudeaddjiid badjel jagi virgelobi mieđiheamis. Gielddahoavdda badjel vahku virgelobiin mearrida gielddaráđdehusa ságajođiheaddji. Gielddahoavda ja hálldahushoavddat mieđihit eanemustá 6 mánotbaji vihkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid dahje bargolobiid. Badjel jagi vihkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid ja bargofriddjavuoda mieđiha dat, guhte doibmii lea válljen earet eará váldostivrra válljen virgehálldašeaddjiid, geaid virgelobiid mieđiha gielddaráđdehus. Virgelobiid ja bargofriddjavuoda mieđiheamis berre čuovvut gielddaráđdehusa dohkkehan bargoveahkarávva.

43 § Eará go vihkedallanvuloš vergelobit

Gielddaráđdehusa ságajođiheaddji mieđiha gielddahovdii sihke gielddahoavda ja eará hoavddat mieđihit iežaset vuollásaččaide eará go vihkedallanvuloš virgelobiid dahje bargoluomuid.

44 § Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi

Juos dán logus ii leat nuppe láhka mearriduvvon, virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis mearrida gielddaráđdehus gielddahoavdda ja áššemeannudeaddjiid oasil. Earáid oasil bálkká ja eará ekonomalaš ovddu guoski vihkedallanvuloš mearrádusaid dahká dat, guhte olbmo lea doibmii válljen. Dáhpáhusain, main lea vejolaččat váikkuhus earáid bálkkáide, áššis mearrida dat virgehálldašeaddji, gean bargun gielddaráđdehus lea mearridan bálkáššiid kontaktaolbmo barguid.

Earáin go hálldahusnuolggadusas máinnašuvvon vihkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis sáhtta gielddaráđdehus dahje doaibmaorgána gielddaráđdehusadohkkehan vuodđojurdagiid mielde sirdá doaibmaválddis gielddahovdii, doaibmasuorgehovdii, boadusguovlohovdii, doaibmaovttadaga hovdii dahje eará virgehálldašeaddjiide.

45 § Virgehálldašeaddji sirdin nuppu virgegaskavuhtii

Virgehálldašeaddji sirdimis nuppi virgegaskavuhtii gielddaid virgehálldašeaddjilága 24 §:n vuodul mearrida virgeoapmahaš, geas lea doaibmaváldi guktuide virgegaskavuodaide váldimis. Jos doaibmaváldi lea eará virgeoapmahaččaš, sirdimis mearrida gielddaráđdehus.

46 § Siidodoaimmat

Siidodoaimmalohpeohcamuša čoavdá ja siidodoaimmalobi šluhttemis sihke siidodoaimma vuostávdima ja doallama gielldimis mearrida dat doaibmaorgána, man vuollásaš olmmoš lea.

47 § Virgehálldašeaddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi

Gielddaráđdehusa ságajođiheaddji mearrida gielddaid virgehálldašeaddjilága 19 §:a vuodul dearvasvuodadili guoski dieđuid bivdimis gielddahoavddas sihke gielddahoavdda mearrideamis dearvasvuodadili guoski dárkkistemiide ja dutkamusaide.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Hoavda (virgehálddašeaddji) mearrida gielddaid virgehálddašeaddjilága 19 §:a vuodul dearvvasvuodadili guoski dieđuid bivdimis iežas vuollásaš virgehálddašeaddjis sihke virgehálddašeaddji mearrideamis dearvvasvuodadili guoski dárkkistemiide ja dutkamušaide.

48 § Virgedoaimmahusas dollen

Váldostivrra mearrida gielddahoavdda virgedoaimmahusas dollemis

Gielddaráđđehus ja lávdegoddi mearridit iežas vuollásačča virgedoaimmahusas dollemis.

Gielddahoavda sáhhtá ovdal gielddaráđđehusa čoahkkima mearridit gielddaráđđehusa vuollásaš virgehálddašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

Áššemeannudeaddji sáhhtá ovdal lávdegotti čoahkkima mearridit lávdegotti vuollásaš virgehálddašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

49 § Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigásažžan

Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttimis oasseáigásažžan mearrida bálvalusgaskavuhtii váldi virgeoapmahaš.

50 § Lupmui bidjan

Gielddaráđđehus mearrida bargoveaga lupmuibidjama vuodđojurdagiin.

Virgehálddašeaddji ja bargi lupmuibidjamis doaisttázii dahje mearreáigái mearrida hoavda gielddaráđđehusa mearridan vuodđojurdagiid mielde.

51 § Bálvalangaskavuoda nohkan

Bálvalangaskavuoda loahpaheamis geahččalanáigge, eretcealkimis, burgimis jaburgima doalaheamis mearrida bálvalangaskavuhtii váldi virgeoapmahaš.

Virgehálddašeaddji almmuhus virgegaskavuoda eretcealkimis ja bargi almmuhus bargogaskavuoda eretcealkimis almmuhit bálvalangaskavuoda váldimis mearrádusa dahkan virgeoapmahačča dihtui.

52 § Massán dietnasiid buhtten

Virgehálddašeaddjai gielddaid virgehálddašeaddjilága 45 §:a vuodul máksojuvvon buhtadasas mearrida ág. doaibmasuorggi áššemeannudeaddji.

53 § Báلكká ruovttoluottabearran

Dárbbášmeahttumit máksojuvvon báلكká dahje eará virgegaskavuodas čuovvu ruđalaš ovddu ruovttoluottabearramis mearrida ág. doaibmasuorggi doaibmaorgána áššemeannudeaddji.

7. Áššegirjehálldahusa ordnen

54 § Gielddaráđđehusa áššegirjehálldahusa barggut

Gielddaráđđehus vástida das, ahte áššegirjehálldahusa rávvagat, geavadagat, vásttut ja gohcin lea meroštallojuvvon gielda eará bargguin sihke

- ovddasvástida buorre diehtohálldahanvuogis ja buorre buriid heaggadieđuid giedahallama ollašuttimis

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

- mearrida gieldda áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálddašeaddji dahje doaibmaolbmo
- addá dárkkít mearrádusaid áššegirjehálddahusa dikšumis ja áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálddašeaddji/doaibmaolbmo, doaibmasurggiid sihke doaibmasurggiid áššegirjehálddahusas vástideaddji olbmuid bargguin
- mearrida diehtostivrenplána (TOS, eAMS, AMS) almmolaš vuodđojurdagiin (sisdoallu, ráhkadeami vásttut, nannen geavahussii, bearráigeahččan ja čuovvun)
- namaha gieldda arkiivvárhkadeaddjit ja registraradoallit, jos hálddahusnjuolggadusas ii leat mearriduvvon registraradoalli.

55 § Áššegirjehálddahusa njunuš virgehálddašeaddji / doaibmaolbmo barggut

Áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálddašeaddji/doaibmaolmmoš stivre gielddaráđđehusa vuollásažžan áššegirjehálddahusa ja vástida gieldda bissovaččat vurkejuvvon áššegirjedieđuin sihke

- ovddasvástida gielddaráđđehusa áššegirjehálddahusa virgeoapmahašbargguid válmmaštallamis ja ollašuhttimis
- stivre ja ovddida áššegirjehálddahusa oassin gieldda dieđuhálddašeami
- dohkkeha gieldda diehtostivrenplána
- ovddasvástida guovddášarkiivvas ja áššegirjiin, mat vurkejuvvojit bissovaččat
- ráhkada gieldda áššegirjehálddahusa rávvaga ja bearráigeahččá, ahte barggut dikšojuvvojit rávvagiid mielde
- fuolaha áššegirjehálddahussii laktáseaddji skuvlemis ja rávvemis.

56 § Lávdegoddi / doaibmasuorggi áššegirjehálddahusa barggut

Lávdegoddi/doaibmasuorgi fuolaha iežas doaibmasuorggi áššegirjedieđuid dikšumis addojuvvon mearrádusaid ja rávvagiid mielde sihke namaha áššegirjehálddahusa vastuolbmo iežas doaibmasuorggis.

7 A Gielalaš vuoigatvuođat

57 § Ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuođat gieldda hálddahusas

Sámi giellalága ulbmilin lea dáfustis dorvvastit vuodđolágas dorvvastuvvon sápmelaččaid vuoigatvuođa doalahit ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra. Sámi giellaláhka heivehuvvo ollásit Ohcejoga gieldda doaibmaorgánii sihke dakkár gieldaovttastumiid doaibmaorgánaide, gos Ohcejoga gielda lea lahttun.

Ohcejoga gielddas sámegielagiid ossodat lea stuorát go 1/3, ja gieldda hálddahusas ja doaimmaid ordnemis sihke gulahallamis galgá váldit vuhtii sáme- ja suomagielat ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuođaid. Gieldda bálvalusaid galgá ordnet nu, ahte ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid nákke bálvalit sin iežaset gillii, sáme- dahje suomagillii, gieldda bargosurggiin.

Gieldda ássis lea vuoigatvuohta geavahit sámegiela gieldda fállan bálvalusain, ja jos virgebargi dahje bargi ii máhte sámegiela, de galgá son fuolahit dulkomis áššehasa gielalaš vuoigatvuođaid ollašuhttima várás.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Sámegiela bidjamis virggi dahje doaimma dohkálašvuodagáibádussan mearriduvvo sámi giellalágas. Sámegiela dáidu gehččojuvvo álo earenoamáš ovdun, vaikke dat ii leat biddjon virggi, doaimma dahje barggu dohkálašvuodagáibádussan.

Doaibmaorgánaid čoahkkinbovdehusa, evttohuslisttu ja beavdegirjii ráhkadeamis sihke gulahallamis ja gieldda ássiide oaivvilduvvon dieđiheamis sáme- ja suomagillii mearriduvvo sámi giellalágas.

58 § Gielalaš vuoigatvuodát gieldda doaibmamis

Gieldda doaibmamis galgá doarvái bures dorvvastit lágas ásahuvvon gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama.

Ordnedettiin bálvalusaid oastobálvalussan galgá soahpamuššii váldin mearrádusaiguin sihkkarastit, ahte bálvalusa geavaheaddjiid giellalágas čuovvu gielalaš vuoigatvuodát ollašuvvet seamma láhkai go dat galget ollašuvvat gielddas.

59 § Gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama čuovvun ja raportereren

Gielddaráđdehus ja lávdegottit čuvvot doaibmasuorggisteaset gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama. Lávdegottit raporterejit jahkásaččat čuovvuma bohtosiin gielddaráđdehussii. Gielddaráđdehus raportere váldostivrii. Gielddaráđdehus addá dárkilut rávvagiid raporteremis.

II oassi

Ruhtadoallu ja cohcin

8. Ruhtadoallu

60 § Bušeahtaárvalus ja ekonomiiplána

Gielddaráđđehus dohkkeha plánenrámaid ja bušeahtaárvalusa ráhkadanrávvagiid.

Doaibmaorgánat ráhkadit iežaset bušeahtaárvalusa.

Váldostivra dohkkeha bušeahtaárvalusas doaibmaorgánii čadni bargoguovdasaš doaimmaid ja ruhtadoalu ulbmiliid sihke daidda dárbbášlaš mearreruđaid ja boahto- árvalusaid sihke gieldakonsearna doaimmaid ja ruhtadoalli ulbmiliid. Mearreruđa ja boahtoárvalusa sáhtta váldit bušeahtaárvalussii brutto- dahje nettomearrásažžan.

61 § Bušeahta ollašuhttin

Gielddaráđđehus ja lávdegottit dohkkehit bušeahtaárvalussii vuodđuduvvi geavahanplánaset. Geavahanplána sáhtta čohkiidit maiddá soahpamušstivrenmállii laktáseaddji soahpamušain.

Gielddaráđđehus dohkkeha bušeahta ollašuhttinrávvagiid váldostivrra bušeahta- gieđahallama maŋŋá.

62 § Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun

Doaibmama ja ruhtadoalu ollašuvvamis raporterejuvvo doaibmaorgánaide bušeahta dohkkeheami oktavuodas merrojuvvon láhkai.

63 § Bušeahtaárvalusa čadnivuotta

Bušeahtas mearadettiin váldostivra meroštallá, mat leat doaimmaid ulbmilat, maid váldostivra dohkkeha čadnin. Váldostivra addá bušeahtaárvalusa čuovvumii guoski mearrádusaid, man láhkai bušeahtaárvalus ja dan vuodustallamat čatnet gielda virgeoapmahaččaid.

Gielddaráđđehus sáhtta mearridit dakkár mávssu máksimis, mii lea gielda čadni ja man galgá hohpolaččat máksit, vaikke dan várás ii leat mearreruhta geavaheamis. Gielddaráđđehus galgá dalánaga dahkat váldostivrii evttohusa mearreruđa mieđiheamis dahje bajideamis.

64 § Bušeahta nuppástusat

Nuppástusaid, mat dahkkojit bušehtti, galgá buktit ovdan váldostivrii nu, ahte váldostivra geargá gieđahallat nuppástusevttohusaid bušeahttajagi áigge. Bušeahttajagi maŋŋá bušeahta nuppástusaid sáhtta gieđahallat dušše sierradáhpáhusain. Rehketdoalloloahpahusa vuolláičállima maŋŋá váldostivrii ii sáhte šat dahkat bušeahta nuppástusevttohusa.

Mearreruđa nuppástusevttohusas galgá čielggadit maiddá nuppástusa váikkuhusa doaibmama ulbmiliidda ja boahtoárvalusaide. Seamma maiddá doaibmama ulbmiliid dahje bušeahta nuppástusevttohusas galgá čielggadit nuppástusa váikkuhusaid mearreruđaide.

Váldostivra mearrida doaibmaorgánaid mearreruđaid ja ulbmiliid nuppástusain, go organisašuvdna nuppástuhttojuvvo bušeahttajagi áigge.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

65 § Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi

Gieldda opmodaga luohpadeamis ja láigoheamis mearrida gielddaráđđehus váldostivrra dohkkehan vuđđosiid mielde. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit iežas doaibmaválldi eará doaibmaorgánaide ja virgehálldašeaddjiide.

66 § Sihkkuplána dohkkeheapmi

Váldostivra dohkkeha plánejuvvon sihkkumiid vuđđosiid.

Gielddaráđđehus nanne sihkkunrehkega vuodđun smávvaskáhpponrájá.

67 § Ruhtadoaimma dikšun

Gieldda ruhtadoaimma barggut leat máksingearggusvuoda doalaheapmi, máksojhtolaga dikšun, loatnaruhtadeapmi ja ruhtaváriid investeren.

Váldostivra mearrida gieldda oppalašváriid dikšuma ja investerendoaimmaid vuđđosiin. Váldostivra mearrida loana váldima ja loana addima vuodđojurdagiin. bušeahttaárvalusa dohkkeheami oktavuodas váldostivra mearrida olggoslonemiid ja vieris oaiveopmodaga nuppástusain.

Gielddaráđđehus mearrida loana váldimis ja loana addimis čuovvumiin váldostivrra dohkkehan vuodđojurdagiid. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit loana váldimii ja addimii laktáseaddji doaibmaválldis iežas vuollásaš virgeaoapmahažžii.

Muđuid gieldda ruhtadoaimmas vástida gielddaráđđehus.

Ruhtadoaimma geavada dikšumis vástida ruhtadoaimmas vástideaddji virgehálldašeaddji.

68 § Mávssuin mearrideapmi

Váldostivra mearrida gieldda bálvalusain ja eará bargguin bearran láhkai mávssuid oktasaš vuđđosiin.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot mávssuid vuđđosiin ja euomeriin. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit mávssuin mearrideapmái laktáseaddji doaibmaválldis iežas vuloš virgeaoapmahažžii.

69 § Áššegirjiid addimis bearran mávssut

Beavdegirjeváldosis, kopiijas dahje eará printemis berrojuvvo máksu guđege siiddus.

Jos dieđu ovdan ohcan gáibida sierradoaimbajuid, de dieđuohtamis berrojuvvo muhttašuvakehtes vuodđomáksu, mii ceahkkálastojuvvo ohcama dárbbášan barggu mielde. Kopiijas ja čáláhusas berrojuvvo dalle muhttašuvakehtes vuodđomávssu lassin siidoguovdasaš máksu.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot áššegirjiid addimis bearran mávssuid vuđđosiin ja euomeriin.

9. Olgguldas gohcin

70 § Olgguldas ja siskkáldas gohcin

Gieldda hálddahusa ja ruhtadoalu gohcin ordnejuvvo dan láhkai, ahte olgguldas ja siskkáldas gohcin ovtas dahket viiddis gohcinvuogádaga.

Olgguldas gohcin ordnejuvvo doaibmi hoavddain sorjjasmeahttumin. Olgguldas gohcimis vástidit dárkkistanlávdegoddi ja rehketdoallodárkkisteaddjit.

Siskkáldas gohcin lea jođiheami oassi. Gielddaráđđehus vástida siskkáldas gohcima ordnemis.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

71 § Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat

Rehketdoallodárkkisteaddjis lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta lávdegotti čoahkkimiin. Rehketdoallodárkkisteaddjis ja lávdegotti mearridan luohttámušolbmui ja virgehálddašeaddjiin lea mieldeorrungeatnegasvuohta lávdegotti čoahkkimis, jos lávdegoddi nu mearrida.

Gielddaráđđehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegotti čoahkkimii.

Dárkkistanlávdegotti mearrádusat dahkkojit almmá virgehálddašeaddji ovdanbuktima haga ságadoalli čilgehusa vuodul. Čoahkinmeannudeamis čuvvojit eará muđuid 15 logu mearrádusat.

72 § Dárkkistanlávdegotti barggut ja raportereren

Dan lassin mii giieldalága 121 §:s mearriduvvo, dárkkistanlávdegoddi galgá

- čuovvut rehketdoallodárkkisteaddji dárkkistanplána ollašuvvama sihke muđuige čuovvut rehketdoallodárkkisteaddji bargguid čađaheami ja dahkat dárbbu miel evttohusaid rehketdoallodárkkisteami ovddideapmin
- fuolahit, ahte rehketdoallodárkkisteami várás leat dárbbášlaš resurssat, mat dahket vejolažžan čadahit rehketdoallodárkkisteami nu viidát, go almmolašhálldahusa buorre rehketdoallodárkkistanvuohki gáibida
- dahkat álgagiid ja evttohusaid dárkkistanlávdegotti, rehketdoallodárkkisteaddji ja siskkáldas dárkkisteami bargguid oktiiveiveheamis nu vuogálaččat go vejolaš.

Árvvoštallama bohtosat raporterejuvvojit jahkásaččat váldostivrii addin láhkai árvvoštallanmuitalusas. Ovdal árvvoštallanmuitalusas gárvvásmearmi dárkkistanlávdegoddi sáhtá addit váldostivrii čielggadusaid, maid geahččá dárbbášlažžan. Dárkkistanlávdegoddi sáhtá raporteret rehketdoallobaji áigge váldostivrii maidái eará mearkkašahtti fuomášemiid birra.

73 § Čatnagasvuođa almmuhusaide laktáseaddji barggut

Dárkkistanlávdegoddi gohcá giieldalága 84 §:s oavvilduvvon čatnagasvuođaid almmuhangeatnegasvuođa čuovvuma ja fuolaha čatnagasvuođaregistera almmolaš dieđuid almmuheamis gieldda fierbmiesiiduin.

Dárkkistanlávdegoddi lea čatnagasvuođaregistera registeradoalli.

Dárkkistanlávdegoddi galgá bidjat čatnagasvuođa almmuhusaide váldostivrii diehtun oktii jagis.

74 § Rehketdoallodárkkistansearvuša válljen

Rehketdoallodárkkistansearvuš válljejuvvo guhkimustá guđa rehketdoallobaji hálldahusa ja ruhtadoalu dárkkisteami várás.

75 § Rehketdoallodárkkisteaddji barggut

Rehketdoallodárkkisteaddji bargguin mearriduvvo giieldalága 123 §:s.

76 § Dárkkistanlávdegotti addin barggut

Rehketdoallodárkkisteaddji sáhtá váldit dárkkistanlávdegottis bargogohččosiid lávdegotti gieđahallanvuolá áššiid válmmaštallamii ja ollašuhttimii laktáseaddji bargguid čađaheamis, juos dat eai leat ruossalasvuođas almmolašhálldahusa buriin rehketdoallodárkkistemiin.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

77 § Rehketdoallodárkkistanmuitalus ja eará raporteren

Rehketdoallodárkkistanmuitalusas mearriduvvo gielдалága 125 §:s.

Rehketdoallodárkkisteaddji almmuha čielga dohkkeameahttunvuođain, maid fuomáša, dalánaga gielddaráđđehussii addin láhkai rehketdoallodárkkistanbeavdegirjjiis.

Rehketdoallodárkkistanbeavdegirji addojuvvo diehtun dárkkistanlávdegoddái.

Rehketdoallodárkkisteaddji raportere dárkkistanplána ollašuvvamis ja dárkkistanfuomášumiid birra dan láhkai go dárkkistanlávdegoddi lea mearridan.

10. Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami

78 § Gielddaráđđehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut

Gielddaráđđehus vástida oppalaš siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnemis, sihke

- dohkkeha siskkáldas gohcimii ja riskkaidhálddašeapmái guoski rávvagiid ja manahallanvugiid
- gohcá, ahte siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeapmi ollašuhthtojuvvo rávvagiid mielde ja boaduslaščat
- addá doaibmačilgehusas dieđuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin sihke čielggadusa konsearnagohcimis ja mearkkašahtti riskkain ja eahpesihkkarvuođa dahkkiin.
- vástida siskkáldas gohcima ordnemis ja oktii heiveheamis dan láhkai ahte gieldda doaimmaid lágalašvuohta ja boadusvuohta sihkarastojit
- dohkkeha siskkáldas dárkkisteami plána, man vuođul árvvoštallojuvvo riskkaidhálddašan-, gohcin-, jođihan- ja hálddahusproseassaid boadusvuohta
- vástida riskkaidhálddašeami ordnemis dan láhkai, ahte gieldda doaimmaid čielga riskkat fuomášuvvojit ja govviduvvojit, riskka ollašuvvama váikkuhusat, ollašuvvama vuordda ja vejolašvuođat hálddašit riskka árvvoštallojit
- válmmaštallá gielddaráđđehussii siskkáldas gohcimii ja riskkaidhálddašeapmái guoski oasi doaibmačilgehussii.

79 § Lávdegoddi ja stivrra siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut

Lávdegoddi ja stivra vástidit doaibmasuorggisteaset siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnemis, ollašuhthtima gohcimis ja boadusvuođas sihke raporterejit gielddaráđđehussii siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin.

80 § Virgehálddašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami

Gielddahoavda sihke doaibmasurggiid ja boadussurggiid njunuš virgehálddašeaddjit vástidit siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ollašuhthtimis ja boadusvuođas doaibmasuorggisteaset ja boadussuorggisteaset, rávvejit iežaset vuloš doaibmaossodagaid sihke raporterejit gielddaráđđehusa addin rávvagiid mielde.

Doaibmaovttadagaid ovdaolbmot vástidit ovttadaga riskkaid fuomášeamis, árvvoštallamis, riskkaidhálddašeami doaibmabijuid ollašuhthtimis ja doaibmivuođas sihke raporterejit gielddaráđđehusa addin rávvagiid mielde.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Konsearnastivra vástida konsearnaservošiid jođiheamis sihke servošiid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnema ja boadusvuoda gohcimis.

81 § Siskkáldas dárkkisteami barggut

Siskkáldas dárkkisteapmi árvvoštallá objektiivvalaččat ja sorjjasmeahttumit siskkáldas gohcima, riskkaidhálddašeami ja konsearnagohcima ordnema ja boadusvuoda, raportere árvvoštallama bohtosiin sihke evttoha doaibmabidjo- evttohusaid vuogádaga ovddideapmin. Siskkáldas dárkkisteapmi raportere gielddaráđđehussii, siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami juhkosii ja gielddahovdii.

Siskkáldas dárkkisteami doaibmama dárkkuhus, barggut ja ovddasvástádusat meroštallojit gielddaráđđehusa dohkkehan siskkáldas dárkkisteami doaibmanrávvagis.

III oassi Stivra

11. Váldostivrra doaibman

82 § Váldostivrra doaibmama ordnedeamit

Váldostivrra doaibmabaji vuosttas čoahkkima bovde čoahkkái gielddaráđđehusa ságadoalli. Čoahkkimarahpá agi beales boarrásamos báikki alde leahkki váldostivrra áirras, gii jođiha sága, dassáži go váldostivrra ságadoalli ja várreságadoallit leat válljejuvvon.

Ságadoallit válljejuvvojit váldostivrra doaibmabadjái.

Váldostivrras leat 2várreságadoalli.

Váldostivrra doaibmama siskkáldas ordnedeapmái guoski áššiid válmmaštallama jođiha váldostivrra ságadoalli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Váldostivrra čoahkkimiid beavdegirjedoaillin ja váldostivrra čállin doaibmá váldostivrra mearridan virgehálddašeadji.

83 § Váldostivrajoavkku čohkken ja váldostivrajoavkku namma

Váldostivrra áirasatsáhttet čohkket váldostivrajoavkkuid váldostivrabarggu várte.

Váldostivrajoavkku čohkkemis, namas ja ságadoallis galgá addit váldostivrra ságadoallái čálalaš almmuhusa. Buohkaid jovkui searvi váldostivraáirasat galget vuolláičállit almmuhusa.

Váldostivrajoavkun adnojuvvo maiddá okta váldostivraáirras, jos son lea dahkan 2 momeanttas dárkkuhuvvon almmuhusa.

Váldostivra dohkkeha váldostivrajoavkkuid namaid. Namma ii oaččo leat heivetmeahtun. Bellodaga váldostivrajoavkkus earránan váldostivraáirasiid dahkan ođđa váldostivrajoavkku namas ii oaččo šaddat seahkananvárre bellodaga váldostivrajoavkku nammii.

84 § Nuppastusat váldostivrajoavkku čoahkus

Váldostivraáirras galgá almmuhit čálalaččat váldostivrra ságadoallái váldostivrajoavkui searvamis ja das earráneamis. Searvanalmmuhusas galgá leat áššáigullelaš joavkku čálalaš dohkkeheapmi.

Jos váldostivraáirras lea earuhuvvon váldostivrajoavkkus, deváldostivrajoavku galgá almmuhit das čálalaččat váldostivrra ságadoallái.

85 § Čohkkánortnet

Váldostivraáirasat čohkkájit čoahkkimis váldostivrajoavkkuid miel ságadoalli dohkkehan čohkkánortnega mielde.

12. Váldostivrra čoahkkimat

86 § Váldostivrra fásta čoahkkin ja elektrovnnalaš čoahkkin

Váldostivra sáhtta giedahallat ášši fásta čoahkkimisttis, mas čoahkkimii oassálastit leat báikki alde čoahkkinbáikkis. Fásta čoahkkimis sáhtta geavahit elektrovnnalaš áššehálldašan- dahje jienastanvuogádaga.

Molssaektosaččat čoahkkima sáhtta doallat elektrovnnalaš doaibmanbirrasis, masa oassálastojuvvo elektrovnnalaš oktavuodain (elektrovnnalaš čoahkkin). Álbmogii galgá ordnet vejolašvuoda čuoovvut váldostivrra elektrovnnalaš čoahkkima internehta bokte sihke čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon sajis.

Váldostivrra gokčojuvvon elektrovnnalaš čoahkkimii sáhtta oassálastit dušše dakkár báikkis, gos čiegusin doallama vuloš dieđuid ja čoahkkimis gevvojuvvon háleštemiid eai olggobeale olbmot gula dahje oainne.

Gielddaráđdehus dahje dan nammadan virgehálldašeaddji vástida das, ahte elektrovnnalaš čoahkkimiidda dárbbalaš teknihkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojhtinoktavuođat leat áiggi dásis ja diehtodorvvolačča dan láhkai go lágain lea biddjon eaktun.

87 § Čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehusa addá váldostivrra ságadoalli dahje goas sus lea eastta, de várreságadoalli. Čoahkkinbovdehusas galgá almmuhit čoahkkima áiggi ja báikki sihke giedahallama vuloš áššiid.

Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit, jos gažaldagas lea elektrovnnalaš čoahkkin ja almmuhit fierbmečujuhusa sihke saji, gos guldaleaddjit sáhttet čuoovvut čoahkkima. Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit jos oassi čoahkkináššiid giedahallojuvvo gokčojuvvon čoahkkimis.

Čoahkkinbovdehusa galgá sáddet uhcimustá 7 beaivvi ovdal váldostivrra čoahkkima guhtiige váldostivraáirasii sihke daidda, geain lea čoahkkimis mieldeorrunvuoigat- vuohta dahje - geatnegasvuohta. Seamma áiggis galgá čoahkkimis addit dieđu gieldda fierbmesiidduin.

88 § Evttohuslistá

Evttohuslistá, mii sisttisdoallá čilgehusa giedahallama vuloš áššiin ja -evttohusat váldostivrra mearrádussan, sáddejuvvo čoahkkinbovdehusa oktavuodas, jos eai earenoamáš sivatleasteattan. Jos evttohuslisttás, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegusin doallama vuloš dieđut, de áššegirjái dahkkojuvvo merkejuvvi čiegusin doallamis.

Váldostivra mearrida, man galle várreáirasii evttohuslistá doaimmahuvvo.

89 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehus, evttohuslistá, čuvvosat ja lassemateriála sáhtta sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđdehus dahje dan nammadan virgehálldašeaddji vástida das, ahte das dárbbalaš teknihkalaš rusttegat, vuogádagat jadiehtojhtolatoktavuođat leat geavaheamis

90 § Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustahttin gieldda fierbmesiidduin

Evttohuslistá almmustahttojuvvo gieldda fierbmesiidduin. Ovdal almmustahttima evttohuslisttás sihkkojuvvot čiegusin doallama vuloš dieđut sihke persovdnadieđut, maid ii laktás dieđihanintreassa. Earenoamáš sivas fierpmis almmustuhttin evttohuslisttás sáhtta sihkkut ovtat čoahkkinášši. Evttohuslisttá čuvvosat almmustuhttojit gieldda fierbmesiidduin guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda ássiid dieđuoážžunintreassat.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

91 § Joatkkačoahkkin

Jos buot čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon áššiid ii geargga čoahkkimis gieđahallat, de gieđahalakeahttä báhcán áššiid sáhtta sirdit joatkkačoahkkimii, masa ii dárbbas addit sierra bovdehusa. Čoahkkimis eret leamaš áirasiidda sáddejuvvo elektrovnnalaš sáhta joatkkačoahkkima áiggi ja báikkis.

92 § Várreáirasa bovdn

Váldostivraáirras, gii ii beasa čoahkkimii dahje lea easttalaš gieđahallat evttohuslisttás leahkki ášši, galgá ájahalakeahttä almmuhit eastagis dahje easttalašvuođas váldostivrra ságadoallái dahje čállái.

Go lea ožžon váldostivraáirasis dahje muđuid luohtehahtti láhkai dieđu eastagis dahje easttalašvuođas, ságadoalli dahječáli galgá bovdet váldostivraáirasa sadjái gielalága 17 § 1 momeanttas dárkkuhuvvon várreáirasa. Várreáirasat bovdejuvvojit čoahkkimii čuovvumiin sin sadjáiboahтинortnega.

93 § Mieldeorrun čoahkkimis

Gielddaráđdehusa ságadoalli ja gielddahoavda galgaba leat mielde váldostivrra čoahkkimis. Sudno eretorrun ii eastte áššiid gieđahallama. Gielddaráđdehusa lahtuin lea mieldeorrunvuoigatvuohta.

Ovddabeal máinnašuvvon olbmoss lea vuoigatvuohta váldit oasi ságastallamii, muhto ii mearrádusa dahkamii, jos son ii leat seammás váldostivrra áirras.

Nuoraidráđdi sáhtta namahit váldostivrra čoahkkimii iežas ovddasteaddji, geas lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta. Nuoraidráđi ovddasteaddjis ii liikkáge leat mieldeorrunvuoigatvuohta váldostivrra gokčojuvvon čoahkkimis.

Váldostivra mearrida earáid olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuođas.

94 § Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Mielde orru váldostivraáirasat ja várreáirasat gávnnavuvvojit elektrovnnalaččat dahje nammačuorvumiin, mii doaimmahuvvo alfabetaortnegis.

Go lea gávnahan mielde orru áirasiid, ságadoalli gávnaha eastaga almmuhan áirasiid ja mielde orru várreáirasiid sihke leago čoahkkin lágalaččat čoahkkái bovdejuvvon ja mearridanváldálaš.

Nammačuorvuma manjá boahhti áirras galgá almmuhit iežas dalánaga ságadoallái. Eret vuolgimis gaskan čoahkkima galgá almmuhit ságadoallái.

Go várreáirras oassálastá čoahkkimii ja áššáigulleaš válgalihtu, bellodaga dahje oktasašlisttu áirras boahť gaskan čoahkkima, de boahť áirras dalánaga várreáirasa sadjái.

Ságadoalli sáhtta čoahkkima bisttedettiin dahje čoahkkinbottu nohkama manjádarbbu mielde gávnahit ođđasit mieldeorruid.

Jos ságadoalli gávnaha váldostivrra manahan mearridanválddi, de son galgá gaskkalduhttit dahje loahpahit čoahkkima

95 § Čoahkkima jodiheapmi

Ságadoalli bargguin čoahkkima jodiheamis mearriduvvo gielalága 102 §:s.

96 § Ságajodiheami luohpadeapmi várreságadoallái

Ságadoalli sáhtta darbbu mielde váldostivrra miehtama vuodul luohpadit ságajodiheami čoahkkimis várreságadoallái ja oassálastit dan áiggi čoahkkimii lahttun.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

97 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoallit leat eret dahje easttalačča man nu áššis, de válljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várás gaskaboddosaš ságadoalli.

98 § Easttalašvuohta

Ovdal ášši gieđahallama álggaheami easttalaš olmmoš galgá almmuhit easttalašvuođastis ja man vuodul lea easttalaš sihke geassádit ášši gieđahallamis ja vuolgit sajistis eret. Jos ášši gieđahallojuvvo gokčojuvvon čoahkkimis, de easttalaš olmmoš galgá mannat eret čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuođa váldostivrra čoavdima vuollái. Áššáigullelaš olmmoš galgá dárbbasettiin addit čilgehusa áššiin, main sáhtta leat mearkkašupmi su easttalašvuođa árvvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigullelaš olmmoš galgá vuolgit eret sajistis.

Olmmoš, gean easttalašvuođa váldostivra čoavdá, oažžu oassálastit easttalašvuohtasis guoski ášši gieđahallamii dušše hálldahuslága 29 §:s dárkkuhuvvon spiehkastatdilis. Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuodustallat beavdegirjái.

99 § Áššiid gieđadallanortnet

Áššit gieđahallojit evttohuslisttu čuovvu ortnegis, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Gielddaráđdehusa evttohus lea gieđahallama vuodđun (vuodđoevttohus). Jos ášši lea válmmaštallan dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi, de dárkkistan- lávdegotti dahje gaskaboddosaš váljagotti evttohus lea vuodđoevttohus.

Jos gielddaráđdehus, dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi lea rievvdadan evttohuslisttás leahkki evttohusas ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de rievdaduvvon evttohus lea vuodđoevttohus. Jos evttohus lea šluhttejuvvon ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de ášši galgá geassit eret evttohuslisttás.

100 § Sáhkavuorut

Go ášši lea ovdanbuktojuvvon, de galgá várret dilálašvuođa háleštit das.

Sáhkavuoru galgá bivdit elektrovnnalaččat/čielgasit nu, ahte fuomášuvvo dahje doaimmahemiin ságadoallái čálalaš sáhkavuorrobivdaga.

Sáhkavuorut addojit bivdojuvvon ortnegis. Dán ortnegis spiehkastemiin ságadoalli sáhtta addit:

- ášši gieđahallama álggus joavkosáhkavuoru guđege váldostivrajoavkku ovddasteaddjái joavkkuid sturrodaga čuovvu ortnegis
- sáhkavuoru gielddaráđdehusa ságadoallái, gielddahovdii sihke dárkkistanlávdegotti ja gaskaboddosaš váljagotti ságadoallái, go gieđahallojuvvo gažaldatvuloš doaibmaorgána válmmaštallan ášši
- replihka- jaguottihansáhkavuoru. Áššigieđahallanortnegii guoski bargoortnetsáhkavuoru galgáadditovdal earáid

Čoahkkima jođu dorvvasteami várás ságadoallis lea vuoigatvuohta ovttat áššis ráddjet váldostivraáirasiid sáhkavuoruid guhkkodaga dan láhkai, ahte joavkosáhkavuorru sáhtta bistit 10 minuhta ja eará sáhkavuorru 5 minuhta.

Čoahkkinbáikkis sáhkavuoru galgá doallat iežas sajis dahje sárdnealádusas.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

101 § Mañideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos hálešteami áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši mañideamis, máhcaheamis válmmaštallamii dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši gieđahallama, de čuovvovaš hállit galget ságadoalli ávžžehusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvvo ovttafielalaččat dahje jienastemiin, de ságadoalli gaskkalduhtášii gieđahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši gieđahallan joatkašuvvá.

Ášši, mii gieđahallojuvvo vuosttas geardde váldostivrras iige evttohuslistá leat doaimmahuvvon čoahkkinnovdehusa oktavuodas, mañiduvvo čuovvovaš čoahkkimii, jos uhcimustá njealjátuoassi báikki alde leahkki váldostivraáirasiin bivdá mañidit ášši. Eará dáhpáhusain ášši mañideamis mearriduvvo eanetlohkomearrádusain.

102 § Evttohusat ja hálešteami loahpaheapmi

Evttohusa galgá addit čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha hálešteami. Ságadoalli čilge hálešteami áigge dahkkon evttohusaid birra ja leago evttohus guottihuvvon.

103 § Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnnahapmi

Jos hálešteami áigge eai leat dahkkon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaha vuodđoevttohusa váldostivrra mearrádussan.

Jos ságadoalli gávnnaha váldostivrra ovttafielalaččat guottihit čoahkkimis dahkkon evttohusa, de ságadoalli gávnnaha evttohusa váldostivrra mearrádussan.

104 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii lea dahkkon molssaektosažžan dahje manná gieđahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat fámuuvvan iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

105 § Jienastanvuohki ja jienastanortnet

Jienasteapmi doaimmahuvvo elektrovnnalaččat/jienastanmašiinnain/ nammačuorvumiin dahje váldostivrra mearridan eará láhkai. Jienasteapmi doaimmahuvvo rahpasit.

Jos jienasteapmái váldin evttohusat leat eanet go guokte, de ságadoalli evttoha váldostivrra dohkkeheapmái jienastanortnega. Jienastanortnet mearrašuvvá čuovvovaš vuodđojurdagiid mielde:

Vuos váldojuvvo jienasteapmái guokte eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa. Vuotán evttohus biddjo evttohusain, mat leat vel, eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa vuostá. Ná jotkojuvvo, dassái go fidnejuvvo loahpalaš vuosteevttohus vuodđoevttohussii. Goittotge jos jienasteapmái galgá váldit vuodđoevttohusa ollásit hilguma dárkkuheadji evttohus, de dat galgá biddjot mañimužžan jienasteami vuollái eará evttohusain vuotán evttohusa vuostá.

Jos ášši guoská mearreruđa miediheami, de váldojuvvo vuos jienasteapmái meari beales stuorámuš evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun ja ná jotkojuvvo evttohusaid sturrodaga čuovvu ortnegis, dassái go muhtun evttohus dohkkehuvvo, man mañná unnimus evttohusain ii šat jienastuvvo.

Jos evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun lea sorjjasmeahtun eará evttohusain, de dan dohkkeheamis dahje hilgumis galgá jienastit sierra.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

106 § Jienasteami bohtosa gávvaheapmi

Ságadoalli gávnnaheapmi jienasteami vuodul šaddi mearrádusa.

Jos mearrádusa dahkamii dárbbášuvvo lága mielde mearreeanetlogu guottiheapmi dahje ovttaimielalašvuohta, de ságadoalli galgá almmuhit das ovdal jienasteami doaimmaheami ja váldit dan vuhtii jienasteami bohtosa gávnnaheattiin.

107 § Doaimmabidjoálgga

Go lea dahkan gieđahallama vuloš áššis mearrádusa, váldostivra sáhtá dohkkehit gieđahallon áššái laktáseaddji doaimmabidjoálgga. Doaimmabidjoálgga čujuhuvvo gielddaráđđehussii. Dat ii oaččo leat ruossalasvuodas váldostivrra mearrádusain iige oaččo nupástuhttit dahje viiddidit mearrádusa.

108 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Váldostivrra beavdegirjái heivehuvvo dat, mii beavdegirjji ráhkadeamis mearriduvvo 148 §:s.

Váldostivra vállje juohke čoahkkimis guokte áirasa dárkkistit čoahkkimis ráhkaduvvon beavdegirjji dan buohta go beavdegirji ii dárkkistuvvo čoahkkimis.

109 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuid

Váldostivrra beavdegirji oktan dasa laktojuvvon váiddačujuhusein dollojuvvo dárkkisteami manjá albmosis gieldda fierbmessiidduin dan láhkai go gieldalága 140 §:s mearriduvvo.

13. Eanetlohkoválga ja gorálaš válga

110 § Válggaide guoski dábálaš mearrádusat

Várrelahtut válljejuvvot seamma válggas go fásta lahtut. Jos várrelahtut leat persovdnaguovdasaččat, de fásta ja guhtege iežas várrelahtu dahkan evttohaspárat galget dohkkehuvvot ovdal válga.

Eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuiguin, jos oktage dan gáibida. Gorálaš válga doaimmahuvvo álo gitta lihpuguin. Gittalihppoijenasteamis jienasteaddji galgá máhcastit jienastanliho dan láhkai, ahte dan sisdoallu ii leat oidnosis.

Jienastanlihus eai oaččo leat áššehis merkemat. Jienastanlihpot addojit váldostivrra ságadoallái ságadoalli mearridan ortnegis.

Jienastanlihpot sihke vuorbádeamis geavahuvvon lihpot galget seailuhuvvot válgamearrádusa lágafámolašvuođa rádjai. Jos válga lea doaimmahuvvon gittalihpuiguin, de lihpot galget seailuhuvvot gitta konfeluhta siste.

111 § Eanetlohkoválga

Eanetlohkoválgas jiena sáhtá addit geasa beare válgagelbbolaš evttohassii dahje evttohaspárrii. Jos válljemis leat eanet go okta, de doaimmaorgána lahtus lea geavaheamis seamma galle jiena go leat válljenláhkai olbmot dahje evttohaspárat. Ovtta evttohassii dahje evttohaspárrii sáhtá addit dušše ovtta jiena ja buot jienaid ii leat bággu geavahit.

Go eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuiguin, de čoahkkima beavdegirje- dárkkisteaddjit doibmejit seammás jienaidrehkenastin ja veahkehit muđuige válgadoaimmahusas, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

112 § Váldostivrra válgalávdegoddi

Váldostivra vállje doaibmabadjásis gorálaš válggaid doaimmaheami várás válgalávdegotti. Lávdegottis leat 5 lahtu ja sis guhtesge iežas várrelahttu.

Váldostivra vállje lahttun válljejuvvon olbmuiin lávdegotti ságadoalli ja várreságadoalli.

Lávdegotti čállin doaibmá váldostivrra beavdegirjedoalli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

113 § Evttohaslisttáid ráhkadeapmi

Evttohaslisttás ožžot leat eanemustá nu galli evttohasa dahjeevttohaspáranamma go válggas leat válljema vuloš lahtut ja várrelahtut.

Evttohaslisttá bajilčállagis galgá máinnašit, man válggas dat geavhuvvo. Uhcimustá guokte váljastivraáirasa galget vuolláičállit evttohaslisttá. Vuosttas vuolláičállin doaibmá listtá áššeolmmožin, addá listtá váldostivrra ságadoallái ja lea vuoigadahtton dahkat dasa 118 §:s dárkkuhuvvon vuigemiid.

114 § Evttohaslisttáid guođđin ja válgadoaimmahusa nammačuorvun

Váldostivra mearrida áiggi, goas evttohaslisttát galget manjmuš addot váldostivrra ságadoallái sihke goas válgadoaimmahusa nammačuorvun álggahuvvo.

115 § Evttohaslisttáid dárkkisteapmi ja vuigen

Go evttohaslisttuid addima mearreáigi lea nohkan, de váldostivrra ságadoalli addá evttohaslisttuid válgalávdegoddái, mii dárkkista, leatgo dat áššáigulleaččat ráhkaduvvon. Jos listtás gávnnavuvvojit feaillat, de addojuvvo áššeolbmui dilálašvuohta divvut feaillaid válgalávdegotti addin mearreáiggi siste.

Jos seamma olmmoš lea evttohaslisttá divvuma manjage evttohasan eanet go ovttastastá, deválgalávdegoddi galgá, jos vejolaš, dihtoštallat evttohasas, man listái su namma guđđojuvvo.

116 § Evttohaslisttáid ovttahttin

Go evttohaslisttuid vuigemiid varte várrejuvvon mearreáigi nohká, de válgalávdegoddi ráhkada dohkkehuvvon evttohaslisttuid ovttahttima, masa merkejuvvo juohke evttohaslistái ortnetnummir.

Ovdal válgadoaimmahusa nammačuorvuma álgima evttohaslisttáid ovttahttin addojuvvo váldostivrra áirasiidda diehtun ja lohkkovuvvo jitnosit váldostivrii.

117 § Gorálaš válgga doaimmaheapmi

Jienastanlihppui merkejuvvo dan evttohaslisttá nummir, masa jietna addojuvvo. Váldostivraáirasaat addet nammačuorvuma mearriduvvon ortnegis váldostivrra ságadoallái jienastanlihpuset.

118 § Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi

Váldostivrra ságadoalli addá jienastanlihpuid válgalávdegoddái, gii dutká daid gelbbolašvuođa sihke rehkenastá ja almmuha válgga bohtosa čuovvumiin heivvolaš osiid, mii gieldaválggain mearriduvvo.

Válgalávdegoddi addá válgga bohtosis čálalaš almmuhusa váldostivrra ságadoallái, gii gávnnahe válgga bohtosa váldostivrii.

14. Lohkuváldostivraáirasa álgga- ja jearranvuoigatvuohta

119 § Váldostivraáirasiid álgagat

Čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon áššiid gieđahallama maŋŋá váldostivrajoavkkus ja váldostivraáirasis lea vuoigatvuohta dahkat čálalaš álgagiid gieldda doaibmamii ja hálddahussii guoski áššiin. Álgga addojuvvo ságadoallái.

Álgaga galgá dan eanet gieđahalakeahhtá sáddet gielddaráđdehussii válmmaštallama vuollái. Váldostivra sáhtá mearridit, ahte álgagis dárkkuhuvvon ášši válmmaštallamis gevvovuvvo sáttaságastallan.

Gielddaráđdehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit ovdan váldostivrii logahallama váldostivraáirasiid dahkan ja gielddaráđdehussii sáddejuvvon álgagiin, maid váldostivra ii ovddit jagi loahpa rádjai leat loahpalaččat gieđahallan. Seammás galgá almmuhit, maid doaibmabijuide daid geažil lea álgojuvvon. Váldostivra sáhtá gávnnaht, mat álgagiin leat gieđahallojuvvon lohppii.

120 § Gielddaráđdehussii čujuhan láhkai gažaldat

Uhcimustá njealjátuoassi váldostivraáirasiin sáhtá dahkat gielddaráđdehussii čálalaš gažaldaga gieldda doaibmamis ja hálddahusas.

Gielddaráđdehus galgá vástidit gažaldahkii maŋimustá váldostivrra čoahkkimis, mii vuosttasin dollojuvvon viđa mánotbaji geažes gažaldaga dahkamis.

Jos gažaldaga gieđahaladettiin dahkkojuvvon guottihuvvon evttohus gaskaboddosaš váljagotti ásaheamis čielggadit gažaldagas oaivvilduvvon ášši, de váldostivra galgá mearridit, ásaheavvogo gaskaboddosaš váljagoddi. Eará mearrádusa ii áššis oaččo dahkat.

121 § Gažahandiibmu

Váldostivraáirasis leavuoigatvuohta buktit ovdan gielddaráđdehussii gažahandiimmus vástideami vuollái oanehis eanemustá 5 minuhta guhkkosaš gažaldagaid gieldda hálddahussii ja ekonomiijai guoski áššiin. Gažahandiibmu ordnejuvvon ovdal váldostivrra čoahkkima, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit. Gažahandiibmu lea almmolaš.

Váldostivrra ságadoalli doaibmá ságadoallin gažahandiimmus. Gielddaráđdehusa ságadoalli dahje su mearridan olmmoš vástida gažaldagaide. Gažaldagaide vástiduvvo bohtinortnege, jos ságadoalli ii nuppe láhkai mearrit. Vástádusa oažžuma maŋŋá gažaldaga ovdanbuktis lea vuoigatvuohta dahkat guokte áššái laktáseaddji oanehis lassegažaldaga. Gažaldagaid geažil ii gevvovuvvo hálešteapmi.

Gažaldaga galgá doaimmahit čálalaččat maŋimustá 10 beaivvi ovdal váldostivrra čoahkkima. Maŋŋá doaimmahuvvon gažaldagat sihke gažaldagat, maidda ii gažahandiimmus geargga vástidit, sirdašuvvet čuovvovaš gažahandiibmui.

IV Oassi

Mearrádusdahkan- ja hálldahusmeannudeapmi

15. Čoahkkinmeannudeapmi

122 § Mearrádusaid heiveheapmi

Dán logu mearrádusat čuvvojit váldostivrra lohku vielddekeahhtá gieldda doaibmaorgánaid čoahkkimiin sihke heivvolaš osiid doaimmahus- ja dárkkistan- olbmuid čoahkkimiin. Logu mearrádusat čuvvojit nuppisadjásažžan hálldahus- njuolggadusa eará loguid ektui, jos ii sierra leat nuppe láhkai mearriduvvon.

123 § Doaimaorgánaid mearrádahkanvuogit

Doaibmaorgána sáhtá gieđahallat ášši fásta čoahkkimisttis, mas čoahkkima oassálastit leat mielde čoahkkinbáikkis. Fásta čoahkkimis sáhtá geavahit elektrovnnalaš áššehálldašan- dahje jienastanvuogádaga.

Molssaektosaččat čoahkkima sáhtá doallat elektrovnnalaš doaibmanbirrasis, masa oassálastojuvvo elektrovnnalaš oktavuođain (elektrovnnalaš čoahkkin).

Doaibmaorgána sáhtá maid dáid dahkat mearrádusaid gokčojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis ovdal čoahkkima (elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi).

Gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálldašeaddji vástida, ahte elektrovnnalaš čoahkkimiidda ja elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmái dárbbalaš teknihkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojohtolatoktavuođat leat áiggi dásis ja diehtodorvvolačča dan láhkai go lágain gáibiduvvo.

124 § Elektronalaš čoahkkin

Doaibmaorgána sáhtá doallat čoahkkima elektrovnnalaččat.

Gokčojuvvon elektrovnnalaš čoahkkimii sáhtá oassálastit dušše dakkár sajis, gos čiegusin doallama vuloš dieđuid ja čoahkkimis gevvojuvvon háleštemiid eai olggobeale olbmot beasa gullat dahje oaidnit.

125 § Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi

Doaibmaorgána sáhtá mearridit áššiid elektrovnnalaš mearrádusdahkan- meannudeamis gielдалága 100 § mielde. Mearrádusdahkanmeannudeami sáhtá geavahit buot doaibmaorgána mearridanvöldái gulli áššiide.

126 § Čoahkkináigi ja -báiki

Doaibmaorgána mearrida čoahkkimiiddis áiggi ja báiki.

Čoahkkin dollojuvvo maid dáid dalle, goas ságadoalli geahččá čoahkkima dárbbalažžan dahje eanetlohku doaibmaorgána lahtuin dahká ságadoallái evttohusa čoahkkima doallamis iežaset almmuhan ášši gieđahallama várás. Dalle ságadoalli mearri čoahkkinbáikki.

Ságadoalli sáhtá vuodustallojuvvon sivas šluhttet čoahkkima.

127 § Čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehusa addá ságadoalli dahje goas son lea eastašuvvan, várreságadoalli.

Čoahkkinbovdehusas galgá almmuhit čoahkkima áiggi ja báikki sihke gieđahallama vuloš áššiid. Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit, mii doaibmaorgána mearrádusdahkanvuohki čuvvojuvvo guđege ášši buohta. Jos ášši gieđahallojuvvo elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis, de galgá bovdehusas buktit ovdan, man rádjai ášši galgá gieđahallat elektrovnnalaččat.

Evttohuslistá, mii sisttisdoallá čilgehusa gieđahallama vuloš áššiin ja evttohusain doaibmaorgána mearrádussan, sáddejuvvo čoahkkinbovdehusa oktavuodas, jos earenoamáš sivat eai leat easttan. Jos evttohuslisttás, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegusin doallama vuloš dieđut, de áššegirjái dahkkojuvvo merkejupmi čiegusindoallamis.

Čoahkkinbovdehus sáddejuvvo lahtuide ja earáide, geain lea mieldeorrun- vuogiatvuohka dahje - geatnegasvuohka, doaibmaorgána mearridan láhkai.

128 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehus, evttohuslistá, čuvvosat ja lassemateriála sáhtta sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahte dasa dárbbalaš tehnikkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojohtolatoktavuođat leat geavaheamis.

129 § Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustuhttin gieldda fierbmesiidduin

Evttohuslistu almmustuhttojuvvo gieldda fierbmesiidduin. Ovdal almmuheami evttohuslisttás váldojit čiegusin doallama vuloš dieđut sihke persovdnadieđut, maidda ii laktás diehtunaddinintreassa. Fierpmis almmustahttin evttohuslisttás sáhtta váldit eret ovtat čoahkkináššiid, maidda ii laktás earenoamáš diehtunaddinintreassa dahje jos earenoamáš sivas ášši válmmaštallan ii almmustuhttojuvvo ovdal mearrádus- dahkama. Evttohuslisttá čuvvosat almmustuhttojit fierpmis guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda ássiid diehtunoažžunintreassaid.

130 § Joatkačoahkkin

Jos čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon buot áššit eai šatta čoahkkimis gieđahallot, de gieđahalakeahhtá báhcán áššiid sáhtta sirdit joatkkačoahkkimii, masa ii dárbbas addit sierra bovdehusa. Čoahkkimis eret leamašan lahtuide sáddejuvvo elektrovnnalaš satta joatkkačoahkkima áiggis ja báikkis sihke joatkkačoahkkima mearrádusdahkanvuogis.

131 § Várrelahtun bovden

Doaibmaorgána lahttu galgá bovdet várrelahtu iežas sadjái, jos son ii beasa čoahkkimii. Go lahttu lea easttalaš man nu čoahkkináššis dahje eastaga geažil ii sáhte oassálastit muhtun ášši gieđahallamii, de son sáhtta bovdet várrelahtu ovtat ášši gieđahallamii.

Maiddá ságadoalli, áššegieđahalli dahje doaibmaorgána čáli sáhttet doaimmahit bovdehusa várrelahttui.

132 § Mieldeorrun čoahkkimis

Doaibmaorgána lahtuid ja áššegieđahalli lassin doaibmaorgána čoahkkimis lea mieldeorrun- ja hállanvuogiatvuohka

- váldostivrra ságadoallis ja várreságadoallis gielddaráđđehusa čoahkkimis gielдалága 18.2 § mielde

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

- gielddaráđđehusa ságadoallis ja gielddahoavddas eará doaibmaorgánaid čoahkkimiin, ii liikkáge dárkkistanlávdegotti iige váldostivrra gaskaboddosaš váljagotti čoahkkimiin iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaid čoahkkimiin.

Doaibmaorgána mearrida eará olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuođas.

Doaibmaorgána sáhhtá mearridit áššedovdi gullamis ovttat áššis. Áššedovdi sáhhtá leat mielde čoahkkimis áššis geavvan hálešteami nohkama rádjai.

133 § Gielddaráđđehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain

Gielddaráđđehus sáhhtá 2 momeanttas albmanuvvi ráddjemiiguin mearridit eará doaibmaorgánaide iežas ovddasteaddji, geas lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta doaibmaorgána čoahkkimis. Ovddasteaddjin sáhhtá mearridit maidái gielddaráđđehusa várrelahtu dahje gielddahoavdda.

Gielddaráđđehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegoddái, váldostivrra gaskaboddosaš váljagoddái iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaide.

134 § Čoahkkima almmolašvuohta

Čoahkkima almmolašvuođas ásahuvvo giieldalága101 §:s.

Jos doaibmaorgána mearrida doallat almmolaš elektrovnnalaš čoahkkima, de guldaleaddjiide galgá ordnet vejolašvuođa čuovvut čoahkkima interneahtha bokte sihke čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon sajis.

135 § Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Go lea rahpan čoahkkima, ságadoalli gávnnahe geat leat báikki alde sihke leago čoahkkin lágalaččat čoahkkái bovdejuvvon ja mearridanválddalaš.

136 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoalli leaba eret dahje easttalačča man nu áššis, de välljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várte gaskaboddosaš ságadoalli.

137 § Čoahkkima jođideapmi ja sáhkavuorut

Ságadoalli bargguin čoahkkima jođiheamis ja doaibmaorgána lahtuid sáhkavuoruin ásahuvvo giieldalága 102 §:s.

Áššit gieđahallojit evttohuslisttu čuovvu ortnegis, jos doaibmaorgána ii nuppe láhkai mearrit.

138 § Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahates ášši gieđahallan

Doaibmaorgána sáhhtá áššegieđahalli evttohusas dahje lahtu evttohusas, mii lea guottihuvvon, váldit eanetlohkomearrádusain gieđahallamii ášši mii ii leat máinnašuvvon čoahkkinbovdehusas.

Jos áššegieđahalli evttohus lea ášši máhcaheapmi válmmaštallama vuollái, de doaibmaorgána sáhhtá čoavdit ášši mearrádusainis dušše vuodustallojuvvon sivas.

139 § Áššegieđahallit

Gielddaráđđehusa áššegieđahallis mearriduvvo 3 §:s.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Áššegiedahallis mearriduvvo doaibmaorgána mearrádusain. Jos doaibmaorgánas leat eanet go okta áššegiedahalli, de doaibmaorgána mearrida, man láhkai ovdanbuktinvástu juohkása áššegiedahalliid gaskka.

Go áššegiedahalli lea eret dahje easttalaš, de su sadjásažžan mearriduvvon doaibmá áššegiedahallin. Ovdanbuktimis dárkkistanlávdegottis mearriduvvo hálddahusnjuolggadusas nuppi sajis.

140 § Ovdanbuktin

Áššiin mearriduvvo doaibmaorgána čoahkkimis virgehálldašeaddji ovdanbuktima vuodul. Válgalágas ášahuvvon válgadoaibmaorgánain áššiin mearriduvvo goittotge ságadoalli čilgehusa vuodul.

Ovdanbukti vástida iežas ovdanbuktin čoahkkináššiid áššáigullelaš válmmaštallamis ja lea geatnegas dahkat doaibmaorgánii mearrádusevttohusa.

Áššegiedahalli evttohus lea giedahallama vuodđun (vuodđoevttohus). Jos áššegiedahalli lea hálešteami áigge rievadan iežas evttohusa, mii lea evttohuslisttus, de rievdaduvvon evttohus lea vuodđoevttohus.

Jos áššegiedahalli evttoha ášši sihkkut eret evttohuslisttus, de ášši sihkkjuuvvo, jos doaibmaorgána ii nuppe láhkai mearrit.

Doaibmaorgána sáhtta earenoamáš sivas mearridit, ahte ášši giedahallojuvvo ságadoalli čilgehusa vuodul almmá virgehálldašeaddji ovdanbuktima haga. Doaibmaorgána sáhtta dalle mearridit, ahte ságadoalli evttohus lea giedahallama vuodđun iige dárbbas guottiheami.

141 § Easttalašvuohta

Ovdal ášši giedahallama álggaheami galgá easttalaš olmmoš almmuhit easttavuođastis ja man geažil lea easttalaš sihke geassádit ášši giedahallamis ja vuolgit čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuođa doaibmaorgána čoavdima vuollái. Áššeomasteaddji olmmoš galgá dárbbu mielde addit čilgehusa áššiin, main sáhtta leat mearkkašupmi su easttalašvuođa árvvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigullelaš galgá vuolgit čoahkkimis.

Olmmoš, gean esattalašvuođa doaibmaorgána čoavdá, oažžu oassálastit iežas easttalašvuođa guoski ášši giedahallamii dušše hálddahuslága 29 §:s oavvilduvvon spiehkastatdilis.

Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuodustallat beavdegirjái.

142 § Mañideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos hálešteami áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši mañideamis, máhcaheamis válmmaštallama vuollái dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši giedahallama, de čuovvovaš hállit galget ságadoalli ávžžuhusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvvo ovtamielalaččat dahje jienastemiin, de ságadoallo gaskkalduhtta ášši giedahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši giedahallan joatkašuvvá.

143 § Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi

Evttohus galgá addojuvvot čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha hálešteami. Ságadoalli čilge hálešteami áigge dahkkojuvvon evttohusaid ja leago evttohus guottihuvvon.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

144 § Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi

Jos hálešteami áigge eai leat dahkkojuvvon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaha vuodđoevttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

Jos ságadoalli gávnnaha, ahte doaibmaorgána ovttamielalaččat guottiha čoahkkimis dahkkon evttohusa, de ságadoalli gávnnaha evttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

145 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii on dahkkojuvvon molssaevttolažžan dahje manná gieđahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat šluhttejuvvon iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

146 § Jienasteapmi ja válga

Jienasteapmái heivehuvvon eará osiid, mii 12 logus mearriduvvo jienastanmeannudeamis váldostivrras. Válga doaimmaheapmái guoski mearrádusat leat 13 logus.

147 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Beavdegirjji doallamis ja sisdoalus vástida doaibmaorgána ságadoalli. Jos ságadoalli ja beavdegirjedoalli leat sierra miela čoahkkima jođus, de beavdegirji ráhkaduvvo ságadoalli oainnu mielde.

Beavdegirjji vuolláičállá ságadoalli ja nanne beavdegirjedoalli.

Beavdegirji dárkkistuvvo doaibmaorgána mearridan láhkai.

Beavdegirjji sáhhtá vuolláičállit ja dárkkistit elektrovnnalaččat. Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis dahkkojuvvon mearrádusaid guoski beavdegirjji dahje dan oasi sáhhtá dárkkistit sierra ovdal čoahkkima.

Doaibmaorgánabeavdegirjáimerkejuvvo ain juo:

Ortniidandiehtun

- doaibmaorgána namma
- merkejupmi geavahuvvon mearrádusdahkanvugiin (fásta čoahkkin, elektrovnnalaš čoahkkin, spesifiserejuvvojit mearrádusat, mat leat dahkkojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis)
- čoahkkima álgín- ja nohkanáigi sihke čoahkkima gaskkalduhttimat
- čoahkkinbáiki
- geat ledje báikki alde ja geat eret ja man namas guhtege lea leamaš mielde
- čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi.

Áššegieđahallandiehtun

- áššebajilčála
- čilgehus áššis
- áššegieđahalli mearrádusevttohus

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

- easttalašvuohta ja vuodustusat
- dahkkojuvvon evttohusat ja leago dat guottihuvvon
- jienasteamit: jienastanvuohki, jienastanortnet, jienastanevttohus sihke jienasteami boadus dan láhkai, ahte guđege lahtu bealiváldin albmánuvvá beavdegirjji
- válggat: válgavuohki ja válgga boadus
- áššis dahkkon mearrádus
- sierraoaivil.

Eará diehtun

- čiegusindoallanmerkemat
- ságadoalli vuolláičálus
- beavdegirjji doalli nannen
- merkejupmi beavdegirjji dárkkisteamis
- merkejupmi albmosis doallamis almmolaš diehtofierpmis, jos beavdegirji lea leamaš albmosis.

Beavdegirjái laktojuvvojit mearrádusaide guoski vuigengáibádusrávvagat ja váiddačujuhusat sihke nuppástusohcangildosat.

Doaibmaorgána beavdegirjji sisdollui guoski mearrádusat čuvvojit heivvolaš osiin virgehálddašeaddji ja luohttámušolbmoid dahkan mearrádusain.

Gielddaráđđehus addá dárbbu mielde dárkilut rávvagiid beavdegirjji ráhkadeamis.

148 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda lahtuide

Gielddaráđđehusa ja lándegotti beavdegirji oktan dasa laktojuvvon vuigen- gáibádusrávvagiiguin dahje váiddačujuhusain dollojuvvo dárkkisteamis manná albmosis gieldda fierbmesiiduin dan láhkai go gieldalága 140 §:s dárkilabbot mearriduvvo.

Eará virgeoapmahačča beavdegirji addojuvvo vástideaddji láhkai diehtun gieldda lahtuide, jos áššáigullelaš virgeoapmahaš geahččá dan dárbbalažžan.

Gielddaráđđehus addá rávvagiid čiegusindoallan- ja diehtosuodjeatnegasvuođaid vuhtii váldimis attedettiin mearrádusaid diehtun almmolaš diehtofierpmis. Lándegoddi sáhtá addit dárkilut rávvagiid doaibmasuorggistis.

149 § Mávssut luohhámušdoaimma dikšumis

Luohttámušolbmuid čoahkkin- ja eará mávssuin mearriduvvo váldostivrra dohkkehan bálkánjuolggadusas, man heiveheamis gielddaráđđehus mearrida.

16. Eará mearrádusat

150 § Álggavuoigatvuohta

Gieldda ássis sihke gielddas doaibmi servošis ja vuodđudusas lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid gieldda doaibmamii guoski áššiin. Bálvusa geavaheaddjis lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid iežas bálvussii guoski áššis.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Álgaga galgá dahkat čálalaččat dahje elektrovnnalaš áššegirjiin. Álgagis galgá boahtit ovdan, masa ášši guoská sihke álgaga dahkki namma, ruovttugielda ja oktavuodadieđut.

151 § Álgaga gieđahallan

Álgaga gieđahallá dat gieldda virgeoapmahaš, geas lea doaibmaváldi dahkat mearrádusaid álgagis dárkkuhuvvon áššis. Jos doaibmaválddálaš virgeoapmahaš lea doaibmaorgána, de álgagiin ja álgagiid vuodul čadahuvvon doaibmabijuin galgá addit doaibmaorgánii dieđu manjelabbos mearriduvvon láhkai.

Gielddaráđđehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit váldostivrii logahallama dan doaibmaváldái gullevaš álgagiin ja daid vuodul čadahuvvon doaibmabijuin. Váldostivra sáhttá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Eará doaibmaorgána earet váldostivrran doaibmaváldái gullevaš álgagiin galgá addit dieđu doaibmaorgánii dan láhkaid go dat leat mearridan. Doaibmaorgána sáhttá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Jos álgaga dahkkin leat uhcimustá guokte proseantta gieldda ássiin, de álgaga galgá guđa mánotbaji siste álggaheamis váldit doaibmaválddálaš virgeoapmahačča gieđahallama vuollái.

152 § Álgaga dahkkái addin dieđut

Álgaga dahkkái galgá almmuhit mánotbaji siste álgaga boahtimis, man virgeoapmahaččas álgga gieđahallojuvvo, árvaluvvon gieđahallanáigi sihke geas fidne lassedieđuid álgaga gieđahallamis.

Dan manjá go álgga lea gieđahallon lohppii, álgaga dahkkái galgá almmuhit, leago álgga dolvon doaibmabijuide.

153 § Bargofápmobálvalusat

Bargofápmobálvalusain vástida gieldalága 51-52 § mielde dahkkon soahpamuša mielde ovttasdoaibmanguovlu, man vástugieldan doaimá Soađegilli ja oktasašbargogieldan Anár, Giemajávri, Pelkosenniemi, Posio, Salla, Suovvaguoka ja Ohcejohka.

154 § Áššegirjiid vuolláičállin

Váldostivrra ja gielddaráđđehusa mearrádussii vuodđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá gielddahoavda.

Váldostivrra ja gielddaráđđehusa doaimmahusgirji ja čállosa vuolláičállá gielddahoavda.

Eará doaibmaorgána mearrádussii vuodđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá doaibmaorgána áššegieđahalli.

Eará doaibmaorgána doaimmahusgirji ja čállosa vuolláičállá doaibmaorgána áššegieđahalli.

Doaibmaorgána beavdegirjeváldosa vuolláičállá beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Doaibmaorgána áššegirjiin addin váldosiid ja kopijaid duodašta riektagin beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Virgehálddašeaddji vuolláičállá mearrádusaid, soahpamušaid, čatnasemiid ja eará áššegirjiid áššiin, maid ieš lea mearridan.

Válmmaštallamii guoski áššegirjiid vuolláičállá ášši válmmaštalli.

Gielddaráðđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

155 § Duodáštuslaš diehtunaddima vuostávdáldin

Duodáštuslaš diehtunaddima sáhhtá gieldda beales vuostávdáldit gielddaráðđehusa ságadoalli, gielddahoavda sihke virgehálddašeaddji, gean gielddahoavda fápmuda.

Duodáštuslaš diehtunaddima sáhhtá gieldda beales lávdegotti doaibmasuorggis vuostávdáldá lávdegotti ságadoalli ja lávdegotti doaibmasuorggi njunuš virgehálddašeaddji.

Ohcejoga gieldda hálddabusorganisašuvdna

